

KMETSKI LIST

Številka 47

Ljubljana dne 22. novembra 1939

Leto XXI

Pred banovino Slovenijo

Po dobrih dveh desetletjih jugoslovanskega državnega življenja preživljamo sedaj čase, ki utegnejo za dolgo dobo odločiti našo usodo.

Sporazum

med Srbi in Hrvati, ki so ga danes polna vsa usta jugoslovanskih politikov, je dosežen. Svoje stališče do njega smo že ponovno obrazložili in menda tega tu ni treba več ponavljati.

Kakor vedno in povsod ob velikih dogodkih, pa se je pokazalo tudi tukaj, da velikih vprašanj ni mogoče rešiti s suho črko.

To je eno, drugo pa je: Velika vprašanja ne obstajajo nikdar sama, ampak zmeraj v sklopu. Kakor hitro kdo reši ali hoče rešiti eno, prvo in najvažnejše, se samo po sebi sproži nebroj drugih, cel niz, cel sklop vprašanj, ki kljub vzporednosti in navidezni podrejenosti niso nič manj važna kakor prva.

To se je pokazalo tudi takoj po sklenitvi sporazuma. Kakor zagomazi spomladi, ko posije toplo sonce, življenje v mravljišču, tako je po sporazumu zagomazelo širom Jugoslavije. Poleg tvornih in plemenitih sil so se pojavile razdiralne, špekulantske in kovarske sile, ki delujejo z lažmi, natolcevanjem in klevetami. Čez noč je zato postalo jasno, da bo treba hitro in temeljito rešiti celo vrsto vprašanj, ako hočemo, da bo sporazum rodil tiste sadove in dejanske koristi, ki jih je ves narod od njega pričakoval in jih doslej še vedno pričakuje.

Nova ureditev in demokracija

Narod pričakuje in zahteva, da se v novih razmerah izpolnijo obljube in pričakovanja.

Prvo in poglavitno je uveljavljanje demokratskih načel v vsem javnem življenju.

Te dni se pri nas veliko slepomiši z raznimi gesli, ki so navidezno silno borbena in odrešiteljska, v resnici pa ne pomenijo nič in še manj ko nič.

Pravilno je nedavno ugotovil neki list, da v Jugoslaviji sedaj obstoja samo banovina Hrvatska ter ostale banovine. To je dejstvo, vse drugo je zrcalna podoba.

Prav zato moramo s tem dejstvom računati in delovati na to, da se v novi bližnji preosnovi našega državnega organizma uveljavi načelo resnične demokracije. Ne more biti preosnove in preureditve države, dokler ne pride ljudska volja do izraza. Ne more biti zdravja, dokler ni svobode.

Mi smo državno kot Jugoslavija enota, pa naj smo upravno razdeljeni v oblasti, banovine ali kakršna koli upravna telesa. Od tega načela se ne moremo odmakniti brez ozira na to, kako posamezne struje in stranke pojmujejo naše narodnostno vprašanje.

Kakor hitro to enoto brez pridržka priznamo, ni nobene ovire več za organizacijo banovin.

Slovenska banovina

Kakor druge, pričakujemo tudi organizacijo slovenske banovine, ako bo ta oblika izpolnila narodove utemeljene želje in opravičila njegova pričakovanja.

Z gotove strani bi radi prepričali javnost, da se slovenske napredne struje upirajo banovini Sloveniji. Mislimo, da nam ni treba posebej dokazovati, kako nesmiselna in iz trte zvita so taka podtikanja. Ako banovina Slovenija pomeni naš dvig in napredek, potem na slovenskih tleh ni naprednega človeka, ki je ne bi želel.

Pogoji!

Rekli smo, da tako želimo, ako to pomeni dvig in napredek. Pri tem pa ne smemo in ne moremo zamolčati dejstva, da je napredek dosegljiv samo tam, kjer ves narod sodeluje. Tako sodelovanje je treba narodu omogočiti, zato pa je prvi pogoj — s v o b o d a.

Prazni so izgovori tistih, ki trdijo, da bi v svobodi prišli preveč do veljave destruktivni (razdiralni) elementi (sile). Kdor to trdi, dokazuje, da je nad lastnim narodom obupal! Kako pa naj potlej tak človek narod vodi, ako ne veruje vanj?

Iz sporazuma nasprotno po našem mnenju mora tudi slovenski narod izvajati gotove posledice. Če se to ne zgodi, se ne smemo čuditi, ako bodo pri nas začele ljudske množice dvomiti nad resnostjo nekdanjih obljub. Dvema gospodoma hkratu ni mogoče služiti in tudi v politiki trajno ni mogoče imeti dveh obrazov: enega za dobo oblasti, drugega za čas opozicije.

Pri tako važnih vprašanjih, kakor so temelji življenjskih pogojev za kdo ve kako dolgo bodočnost, prav gotovo ne bi smeli igrati strankarski oziri odločilne vloge. Poudarjamo, da nobeni strankarski oziri, in ne izvemamo pri tem nobene stranke. Najprej Jugoslovani, hkratu dobri in zavedni Slovenci, ko je tema dvema zahtevama v polnem obsegu zadoščeno, pa šele pristasi te ali one stranke, toda nikakor ne pod pritiskom, ampak popolnoma po svobodnem predudarku in lastni oceni!

Vprašanje kruha

Kakor zahtevamo, da bodi pri organizaciji banovine svobodno udeležen ves narod, tako ne moremo prezreti gospodarskega vprašanja.

Smo tako realni, da za nas ni samo važno, kdo imenuje slugo ali uradnika, ampak tudi to, kdo ga bo plačal.

Vedeti moramo pri takem koraku, kakršnega pripravljamo, kdo bo dal pridnim delavskim rokam kruha.

Nikakor in pod nobenim pogojem ne gre, da bi to vprašanje puščali v nemar. Nasprotno! Vsaka stavba mora imeti najprej trdna tla!

Zagorci pravijo v svojem mehkem narčju: »Prije štalicu, posle kravicul«

Prav isto velja za nas. Nova banovina ne bo dajala samo prednosti in jih niti dajati ne bo mogla, če ne bo imela zadostnih gospodarskih pogojev zanje.

Kakor vemo, nas slovenska zemlja ne more prehranjevati. Od nekdanj so že morali naši ljudje po svetu s trebuhom za kruhom.

V svobodni državi se je pri nas začela razvijati industrija, ki je dala kruha celim četam pridnih slovenskih rok. Širom Jugoslavije imamo zaposlenih lepo število Slovencev raznih stanov in poklicev, od preprostega posla in delavca do visokega uradnika, podjetnika ali trgovca.

Primeri po svetu nam kažejo, kaj se zgodi z narodi, ki niso znali pravilno oceniti in pretehtati svojih sposobnosti in svoje poslanstvo.

Mislimo, da ni pri nas človeka, ki ne bi želel Slovincem prihraniti te bridke življenjske šole.

Prav zato pa moramo opozoriti na nekatera dejstva.

V dravski banovini pride na osebo 100 din več uradnih dajatev kakor v kateri koli drugi banovini kraljevine Jugoslavije. Slovenski kmet komaj, komaj še zmaguje javne dajatve. Samo upravne doklade ga tišče ob tla. Iz dravske banovine so se zaradi tega začela načrtno seliti industrijska podjetja na jug, kjer imajo ugodnejše pogoje in tudi svoj glavni trg. Samo v prvi polovici letošnjega leta so se preselila 3, nekaj jih je pa doma žalostno poginilo. Naj samo omenimo usodo »Strojnih tovarn in livarn«.

Na novo je bilo ustanovljeno v dravski banovini letos eno samo podjetje, v savski banovini 12, na področju uprave mesta Beograda pa 22!

To niso strankarski »šlagerji«, ampak suhe številke statistike, ki jo je v znanstveni razpravi objavil g. I. Krešić v zadnji številki »Economista«.

Ako bo znala banovina Slovenija izenačiti javne dajatve z višino v drugih banovinah, ako bo znala preprečiti beg industrije iz Slovenije, ako bo znala dati vsem sposobnim dela in kruha, potem ne vemo, čemu odlašanje.

Zakonita možnost je ustvarjena, zato nam pa dajte banovino Slovenijo, ki bo izpolnila gorenje želje.

Dolžnost nas kliče

Letošnje, viharjev in razburjanj polno leto se nagiblje h kraju. Nihče ne ve, kaj vse nam skriva bodočnost, vsi pa želimo, da bi bila prihodnost lepša od preteklosti.

Kako je mogoče to doseči, ko je življenjska borba iz dneva v dan hujša?

Prijatelji, samo z izobrazbo, s poučenostjo, zavednostjo in slogom. Čmerikavo godrnjanje še ni bilo nikdar nikomur v korist, pač pa vsakdo najde v vztrajnem in smotrnem delu rešitev.

Bolj ko kdaj koli je danes kmetskemu človeku treba poučenosti in izobrazbenosti. Življenje se razvija v silni naglici, dogodki brzo prehitevajo drug drugega. Kako naj bo kmetijski človek sredi vsega garanja, brig in težav vsem težkim nalogam kos? Kdo naj ga izobražuje in poučuje, kdo naj mu kakor zvezda vodnica stoji ob strani?

Časopis

je ta njegov najzvestejši tovariš in spremljevalec, dober, za blagor podeželja vnet časopis.

Človek brez dobrega časopisa je v sedanjih dobi neprestanih zmešnjav in trenj kakor slepec. Roke in noge so mu zvezane in tok življenja se brezobzirno igra z njim kakor z odtrganim listom. Kar ozrite se okrog sebe po domači vasi, po domačem okolišu! Kdo uspeva, kdo napreduje, kdo najlaglje premaguje vsakdanje težave? Tisti, ki največ ve! In odkod mu je ta razgledanost? Iz dobrega kmetijskega časopisa!

Bolj, ko se bliža leto h koncu, več glasov pričinja siliti k vam. Govore vam to, govore ono. Kateri je pravi?

Brez skrbi! Po njih delih jih boste spoznali!

Kdo se že dve desetletji bori za kmetijske in delavske pravice? Kdo brani teptane, kdo se vedno in dosledno zavzema za dvig in napredek našega podeželja, če ne »Kmetijski list«?

Delo, ki ga »Kmetijski list« opravlja že toliko let, bo z vsemi silami nadaljeval tudi v bodoče. To delo pa bo uspešno samo tedaj, če bo kakor

živ zid

strnjeno stala za »Kmetiskim listom« zavedna slovenska vas.

Da, zavednosti in sloga je treba, če hoče človek iz vsakdanjega vika in hrusca spoznati pravi glas. Saj se najdejo zmeraj in povsod ljudje, ki hočejo z zavijanjem resnice preslepiti nevedne in nepoučene.

Tem ljudem je treba mirno, toda odločno povedati: »Dajte cesarju, kar je cesarjevega, Bogu kar je božjega!«

General Gamelin,
vrhovni poveljnik francoske armade.

Kdo pa je gradil cerkve po naših vaseh, brdih, holmih in gričih, če ne slovenski kmet? Kdo jih vzdržuje in ohranja, če ne s težkimi žulji vprav isti slovenski kmet?

Ali naj še vprašujemo? Dosti bi bilo vprašanj, odgovor pa bi se na vse glasil: slovenska vas, slovenski kmet!

Ne bojte se sovraštva ne preganjanja in ne krivic, ki jih boste morda pretrpeli zaradi resnice! Prav to vam bodi dokaz in potrdilo, da ste »Kmetiskim listom« pa pravem potu!

Iz tujine

■ Palača društva narodov v Ženevi obračuna s travo. Ogromna in krasna palača Društva narodov v Švici, kjer so prejšnja leta ustvarjali velike načrte najodličnejši državniki sveta, je že nekaj let mrtva. Društvo narodov ne zaseda, novinarjev iz celega sveta nič več ne privlači in po nekdanjih belih stezicah in prekrasnih vrtovih je razraščena trava. Tam se najbolj pozna vojna in mednarodno razsulo.

■ Bolgarska vlada je dovolila, da se sme v Bolgarijo uvažati in razpečavati uradno glasilo ruske vlade »Izvestija«.

■ Eksplozija je povzročila požar petrolejskih vrečev v Romuniji. Pri požaru je našlo smrt 15 ljudi. Nad 100 ljudi pa še pogrešajo.

Doma in drugod

Kdaj bodo volitve

Nič več se ne omenja niti čas, kdaj se bodo volitve vršile, niti vrstni red volitev ali bodo prej občinske in potem državne, ali bodo najprej skupščinske in šele nato občinske volitve. Omenja se le toliko, da bodo volitve tedaj, ko bodo zunanje politične prilike dopuščale.

Za zakone pa trdijo, da bodo določali tajne in proporcionalne volitve.

Javna dela

Pretekli teden je zasedal v Ljubljani svet Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. Po končanem delu je zbornični svet sprejel resolucijo, v kateri se dotika raznih perečih gospodarskih in socialnih vprašanj Slovenije. Med drugim navaja poročilo tudi vprašanje javnih del in pravi, da je bilo v naši državi izvršenih za 1412 milijonov dinarjev javnih del. Od tega zneska se je v Sloveniji porabilo 564 milijone din. V zadnjih štirih letih, to je vsega skupaj 2-6 odstotka od celotnega zneska. V resnici bi moralo odpasti na Slovenijo 8 odstotkov v znesku 113 milijonov din, po davčni moči pa bi moralo odpasti celo 197 milijonov din za javna dela v Sloveniji.

Izjava dr. Vl. Mačka

Predsednik vlade g. dr. Vladimir Maček je dal madžarskemu listu »Pesti Hirlap« naslednjo izjavo o notranji politiki Jugoslavije in o njenem zunanje političnem prizadevanju:

Sporazum, ki sva ga sklenila predsednik vlade Dragiša Cvetković kot zastopnik regentstva in vlade in jaz kot zastopnik hrvatskega naroda, je ustvaril čvrst temelj za skupnost Srbov in Hrvatov ter je tudi na zunaj zedinil Srbe in Hrvate v enotni zvezi. To naše delo še ni popolnoma končano in čakajo še mnoge stvari rešitve, gotovo pa je, da je zaradi tega sporazuma postala Jugoslavija še bolj čvrsta komponenta miru na Balkanu in v srednji Evropi. Vse možnosti imamo, da sklepamo s sosedi povsem tesne gospodarske in tudi politične zveze, zlasti tudi z Madžarsko, Bolgarijo in Romunijo. V sedanjih

Širite to zavest, utrjujte jo in skrbite, da bo »Kmetijski list« stalen gost v vsaki hiši.

Za božični pozdrav naročite svojim dragim, prijateljem ali znanecem, ki jih želite obdarovati, »Kmetijski list«!

Gospodarji, ali daste svojim poslom priliko, da vsak teden lahko prečitajo »Kmetijski list«?

Se je čas, zato pa vsi na plan v borbi za pravice slovenske vasi, za boljše bodočnost naroda, za pravičen družabni red, za človečanstvo, ki ga v imenu slovenskega podeželja zastopa »Kmetijski list«.

Vaše vodilo, po katerem se ravnajte, bodi vedno in povsod:

**Kdor je pri nas pošten in čist,
ta redno čita — »Kmetijski list«.**

■ Nemci so pričeli utrjevati svojo mejo ob Belgiji in Holandski. Iz tega dejstva sklepajo nekateri, da Nemčija ne misli prodreti skozi njuno ozemlje in tam zgraditi oporišča za pomorske in letalske napade na Anglijo.

■ Usoda bivšega avstrijskega kancelarja Schuschnigg. Zdravnik, ki nadzoruje bivšega kancelarja, je poslal nemški vladi poročilo o njegovem zdravstvenem stanju. Iz tega poročila je razvidno, da je bivši kancelar telesno in duševno popolnoma izčrpan. Zdravnik je predlagal, da naj se ga premesti iz podstrešne sobe, kjer prebiva v jetniško bolnišnico na Dunaju.

■ V tržaški luki je bilo zasidranih v začetku vojne 20 nemških trgovskih ladij. Italijanska parobrodarska društva so jih odkupila 16. Nemci prodajajo tudi ostale štiri ladje. Ako jih ne bodo odkupili Italijani, jih bodo Nemci ponudili našim pomorskim društvom.

evropski vojni bomo napeli vse svoje sile, da ohranimo strogo nevtralnost. Vendar po mojem mnenju ni aktualno, da bi razpravljali o formiranju posebnega bloka nevtrálnih držav.

O volitvah in volilnih zakonih

Najprej občinske volitve

Glasilo pravosodnega ministra g. dr. Lazar Markovića »Delo« priobčuje o pripravah za volilni zakon narodnih poslancev naslednje informacije. Te informacije so iz prvega vira zato, ker izdeluje politične zakone in tudi volilne, pravosodni minister dr. Marković sam:

»Vsi člani vlade soglašajo, da morajo biti volitve v narodno skupščino tajne in da mora biti volilna pravica splošna za vse polnoletne moške državljane. Dalje je vlada soglasno izjavila, da se morajo izvesti volitve po načelu sorazmernega predstavnštva, kar bo omogočalo dodeliti vsaki politični skupini toliko poslancev, kolikor jih odpade na število njenih volilcev. Doslej še ni rešeno vprašanje, kako povezati posamezne poslance z volilci gotovega okraja in z gotovimi političnimi ideologijami. Vlada stoji na stališču, da mora novi volilni zakon služiti potrebam države in omogočiti izvolitev take narodne skupščine, ki bo resnična predstavica narodnega razpoloženja.«

»Delo« piše, da bodo kmalu razpisane občinske volitve. »Nove občinske volitve se bodo izvršile po popravljenem zakonu o občinah ter bodo tajne. Občine so tiste osnovne celice našega političnega življenja, v katerih mora najprej zastrujiti tok našega novega političnega življenja.«

Visokošolske volitve

Na zagrebški univerzi so se vršile volitve visokošolcev v odbore njihovih strokovnih društev. Na pravni fakulteti sta bili postavljeni dve listi: lista frankovcev (nasprotnikov dr. Mačka), je dobila 217, Mačkova skupina pa 172 glasov. Na poljedelski fakulteti so dobili: frankovci 108,

Mačkovići 85, levičarji 55. Frankovići so zmagali tudi na poljedelski fakulteti. Mačkovići pristaši so zmagali samo na šumarski fakulteti. Te volitve so zelo značilne za razporeditev, ki vlada v prestolici Hrvatske.

Draginja in skok cen

V prvi polovici tega meseca so se dvignile cene kolonijalnemu blagu: navadnemu rižu od din 580 na 950 za 100 kg, to je za 64 odstotkov, čaju 96%, čokoladi 36%, popru 81%, cimetu pa 285%.

Domačim življenjskim potrebščinam: moki za 65%, testenine za 13%, olju za 30%, milu za 40%, sodi za 24%, škrobu za 80%, masti za 15%.

Dvignila se je tudi cena fižolu in krompirja. Tega pridelka pa je imel letos slovenski kmet več kot polovico manj kot druga leta. Cena fižolu in krompirja pa se je dvignila šele potem, ko ga je kmet še tisto majhno količino, ki ga je imel naprodaj, že davno prodal po stari ceni, krompir večinoma po 60 do 80 para za 1 kg. Fižola pa sploh nima na prodaj.

Cene živin, prašičem, kožam in lesu so ostale skoro nespremenjene. Kako naj sedaj kmet krije svoje izdatke in potrebe? Kje naj vzame denar za odplačilo dolgov in davkov? Čevlji so se podražili, obleka je dražja za 30%. Zima se bliža, družino je treba obuati in obleči. Kako, s kom, o tem razmišlja kmet.

Volitve v senat končane

Takoj po volitvah v senat pa je bilo izvršeno tudi imenovanje senatorjev. Med drugimi so bili imenovani v senat tudi vsi člani predsedstva HSS gg. dr. Vl. Maček, inž. Avgust Košutić in dr. Juraj Krnjević.

Novi senatorji

V Ljubljani so pred dobrim mesecem sklicali zborovanje nekatere skupine, ki se zbirajo okrog dr. Lončarja in Franca Jevinskega iz Kozjega. Pri Levu jim je bilo zborovanje prepovedano. Večina zborovalcev je nato odšla v restavracijo Lyod in tam osnovala nekako delavsko kmetско gibanje. Druga skupina, ki s tem ni bila zadovoljna je čez štirinajst dni sklicala zborovanje v Zagrebu in tam ustanovila Kmetško delavsko stranko za Slovence.

Nekateri člani v odborih teh skupin so ene in iste osebe, kakor izhaja iz objav, poročil in njihovih programov. V Zagrebu so imenovali v odbor več oseb, ki niso bile navzoče.

V prvi skupini prevladujejo levičarji, drugo skupino vodijo takozvani Lončarjevci.

Tretjo skupino je ustanovil nekako pred dvema mesecema Pavel Horvat v Ljutomeru. Tudi on trdi, da ima najožje stike z Zagrebom in da ima tam zaslombo za ustanovitev nekakega kmetškega pokreta v Sloveniji.

Zborovanja Jugoslovanske nacionalne stranke

Vodstvo Jugoslov. nacionalne stranke s Petrom Živkovićem na čelu je odšlo po zelo uspešni turneji po Bosni v Južno Srbijo, kjer bodo priredili vrsto zborovanj in sestankov.

Večeslav Vilder

prvak SDS se je mudil pretekli teden v Beogradu, kjer je imel važne sestanke s političarji lastne stranke in tudi z opozicijonalci.

Glavni odbor soc. stranke

V Beogradu se je konstituiral glavni odbor socialistične stranke Jugoslavije. V glavnem odboru so kot predsednik dr. Živko Topalović iz Beograda, med člani pa poleg drugih novinar Viktor Eržen iz Maribora, bivši poslanec Petejan iz Maribora, odvetnik dr. Celestin

Jelenc iz Ljubljane, zasebni uradnik Alojzij Sedej iz Ljubljane in župan Klenovšek iz Trbovelj.

Novi senatorji

Volitve v senat so se vršile 12. novembra. Izvoljenih je bilo 47 senatorjev. Po zakonu ima krona pravico imenovati ravno toliko senatorjev. Krona se je te pravice poslužila in je imenovala 37 senatorjev. Deset mest je ostalo še nezasedenih. Med imenovani sta dva iz Slovenije (dr. Korošec in dr. Kulovec), 12 iz banovine Hrvatske, drugi so iz Beograda in ostalih srbskih krajev. Senatorji so postali predvsem najuglednejši člani vlade: predsednik Cvetković, podpredsednik dr. Maček, minister dr. Budisavljević, dr. Kulenović in Boža Maksimović. Imenovan ni bil dr. Laza Marković. Za zemljoradnike je bil imenovan predsednik stranke dr. Milan Gavrilović.

Število slovenskih senatorjev je sedaj 6. Polovica novih senatorjev je duhovnikov. Ti trije duhovniki so istočasno edini katoliški svečeniki

Prof. kemije na curiški univerzi dr. Leopold Ružička, ki je bil letos odlikovan z Nobelovo nagrado v znesku več tisoč dinarjev. Odlikovanec je hrvatski rojak.

v senatu. Posebnost Slovenije je tudi ta, da pripada vseh 6 novih senatorjev isti stranki (JRZ).

Med imenovanimi senatorji za banovino Hrvatsko je 8 Hrvatov in 4 Srbi. Od Hrvatov pripadajo 3 HSS (dr. Maček, inž. Košutić in dr. Krnjević), dr. Smolaka stoji blizu SDS, dr. Ivo Tartaglia blizu HSS, dr. Čingrija in dr. Račić sta politično neorganizirana nacionalista, bivši ban Mihalović, znani kerestinski grajščak, je pristaš JRZ. Od Srbov iz banovine Hrvatske je dr. Budisavljević predstavnik SDS, dr. Zec je bil popreje član JNS, dr. Laza Popović je neorganiziran nacionalist, bivši minister Magarašević je predsednik banovinskega odbora JRZ.

Mlekarski fondi

Pri banski upravi je bil ustanovljen mlekarski sklad dravske banovine. Sklad se bo upo- rabljal:

1. kot posojilo za napravo novih in ureditev že obstoječih mlekarskih obratov, za nabavo mlekarskih strojev in drugih pripomočkov za tehnično izpopolnitev mlekarn in za namene obratne glavnice, toda do največ 80% efektivne vrednosti dotičnega mlekarskega obrata. 2. Kot podpora organizacijam in ustanovam za prirejanje mlekarskih tečajev, razstav, kongresov in drugih prireditev, mlekarskim strokovnjakom in strokovnemu mlekarskemu osebju za specializacijo doma ali v zamejstvu, za izdajanje strokovnih in propagandnih knjig, brošur, tiskovin, časopisov, letakov itd. in znanstvenim ustanovam in posameznim mlekarskim strokovnjakom za proučevanje mlekarstva doma in v zamejstvu.

O dajanju posojil in podpor bo izdan poseben pravilnik.

Čitajte in širite »Kmetški list«!

Italijanski kralj — 70letnik

Italijanski kralj Viktor Emanuel je obhajal 70letnico rojstva. Nekoč je na petrograjskem dvoru spoznal lepo črnogorsko kneginjo Heleno, s katero se je kasneje poročil. V zakonu so se rodile štiri hčerke in sin Umberto. Najmlajša hčerka je bolgarska kraljica.

Ob priliki 70letnice kralja so se vršile po vsej Italiji velike proslave.

Rudno bogastvo v Albaniji

Odkar je bila izvršena priključitev Albanije Italiji so pričeli z vso vnemo raziskovati njeno podzemno bogastvo. Italijansko časopisje trdi, da so odkrili bogate železne rudnike, petrolejska polja in premog. Italijanske delniške družbe pridobivajo v Albaniji nafto že več let. V zadnjih mesecih so na nekaterih krajih zopet uspešno vrtali v zemljo. Blizu Ohridskega jezera, po katerem teče meja med Albanijo in našo državo, so bogata ležišča železne rude. Strokovnjaki so mnenja, da je tam železa nad 20 milijonov ton. Vsa ruda bo izvožena v Italijo. Da se olajša delo v novih rudnikih in prevoz rude do obale, hočejo Italijani zgraditi železniško progo, ki bo imela zvezo z jugoslovenskimi in grškimi železnicami do Drača in Valone.

Razen tega so v Albaniji odkrili ležišča premoga in kromove rude. Razširili bodo tovarne, v katerih izdelujejo asfalt. Italijanski vladi je razen tega mnogo ležeče na melioraciji zemlje v Albaniji, da bi se izboljšalo poljedelstvo in povzdignila živinoreja. Z izsušitvijo močvirij pri Skadarskem jezeru hočejo pridobiti 200 ha rodovitne zemlje, kjer bodo naseljeni Italijani in Albanci iz inozemstva. Reka Bojana bo regulirana, da bodo lahko vozile po nji ladje. Ob Skadarskem jezeru hočejo Italijani zgraditi veliko пристanišče.

Bodočnost — slovanska

Nemški učenjak Schubert je nedavno izdal knjigo, v kateri popisuje vlogo posameznih narodov v zgodovini in pravi glede Slovanov naslednje:

»Sesnajsto stoletje sta obvladali Španija in Italija, v sedemnajstem stoletju, ki so ga krstili za »veliko dobo«, so imeli prvo besedo Francozi, nato so prevzeli vodstvo Nemci, nazadnje pa Angleži. Veliki dogodki, ki se napovedujejo, bodo dvignili na površje Slované in jih usposobili, da bodo oni imeli odločilno besedo v svetovnem dogajanju. Marsikateremu bo to neprijetno, toda to je zgodovinska nujnost, ki se je ne da zadržati, še manj pa preprečiti. Bodoča stoletja pripadajo Slovanom. Zapad je dal človeštvu najdovršenejšo in najsposobnejšo moč tehnike, državne uprave in prometa, ali ukradel mu je dušo. Naloga Slovanov je sedaj, da vrnejo človeštvu — dušo!«

Evropski dolgovi

Za časa svetovne vojne so se vse vojskujoče države zadolževale v Ameriki. Svoje dolge je redno odplačevala samo Finska, vse druge države pa so zaostale z odplačevanjem. Danes znašajo evropski dolgovi v Ameriki še vedno 21 milijard dolarjev (okoli 890 milijard dinarjev). Dolžni kapital znaša 11 milijard dolarjev, ostalo so obresti. Dolgovi bi morali biti plačani v smislu sporazuma do 1990. Ali bodo resnično tudi odplačani, zavisi mnogo od izida sedanje vojne.

KMET, KI SE ZAVEDA SVOJE MOČI,

ki ve, kaj pomeni zanj lasten dobro urejevan tisk, ta ve tudi to, da je treba naročnino, zlasti za list, pravočasno plačati in pridobiti listu novih naročnikov!

Kaj se godi po svetu

Rusko-finski odnosi

so zašli v stanje, ki je podobno vojni na zapadu. Na podlagi pogajanj ni prišlo niti do sklenitve pogodbe, po drugi strani pa tudi ne do preloma. Finska delegacija se je odpravila iz Moskve domov in dajala pomirjevalne izjave.

Finski uradni krogi še vedno zatrjujejo, da žele sporazuma z Rusijo. Po njih izjavah so pogajanja samo prekinjena, ker so se pokazale med pogajanjmi v nekaterih točkah prevelike razlike.

Ruska poročila nasproti temu trdijo, da je vzroke za prekinitev pogajanj med Finsko in Rusijo iskati v — Angliji. Načrtno gonjo proti Rusiji podpira že dvajset let na Finskem Anglija. Finska goji mržnjo proti sovjetom in v finški vojski načrtno goje sovražnost do Rusov.

Poleg tega ruska poročila opominjajo Finsko, naj ne pozabi, da je bila z rusko revolucijo tudi ona osvobodena izpod jarma carske Rusije.

Sporedno s tem trdijo nekatera poročila o raznih incidentih na finško-ruski meji, pri čemer naj bi bili sestreljeni dve sovjetski letali. Finska uradna poročila vse to odločno zanikujejo.

Po vsem tem lahko rečemo, da je med obema državama zavladalo nejasno razmerje stalne napetosti, pri čemer nihče ne more reči, kaj se lahko izčrpa iz tega.

Balkan in sedanja vojna

Kakor smo že ob raznih prilikah večkrat poudarili, se križajo ali vsaj srečujejo na Balkanu interesi vseh evropskih velesil. Tudi v sedanji vojni slišimo v raznih zvezah in domnevah pogosto imenovati posamezne balkanske države in tudi Balkan kot celoto.

Nekajkrat je že kazalo, kakor da bo tok dogodkov vsaj nekatere balkanske države potegnil v vojni vrtinec. Polagoma so se te neviščne napovedi ulegle in sedaj kaže, da se bo balkanskim državam s spretno in pametno politiko po-

srečilo ohraniti nevtralnost in obvarovati mir, ki si ga vsi balkanski narodi brez izjeme iskreno žele.

Italija kaže posebno zanimanje za balkanska vprašanja. Po nedavni obnovitvi in ukinitvi italijansko-grškega prijateljstva prihajajo sedaj iz angleških virov vesti, da si Italija prizadeva za sklenitev novega pakta z Jugoslavijo in Grško.

Italijanski polslužbeni tisk naglašja, da so prijateljski odnosi Italije z Jugoslavijo utrjeni. Italija je poglobila prijateljsko sodelovanje z Jugoslavijo in si zagotovila koristno sodelovanje z Grčijo.

Ruski tisk sedaj vedno bolj odločno naglašja, kako bo Rusija zastavila ves svoj vpliv, da se vojna vihra ne bo razširila tudi na Balkan. Pri tem ruski tisk dolži angleško in francosko prapagando in vzporedno z njo diplomatska prizadevanja obeh držav, kako strme za tem, da bi dobila za svojo politiko na Balkanu nova oporišča.

Po vsem tem vidimo, da je Balkan slej ko prej važna os v evropskem političnem življenju.

Gibanje nemških čet

V Nemčiji je bil v zadnjih dneh močno omejen osebni promet na železnicah. Nekateri trdijo, da pripravlja Nemčija velik napad na zapadu. Napad naj bi se izvršil okrog 20. t. m. in naj bi v prvi vrsti veljal Angliji. Zadnje dni je bilo veliko letalskih oddelkov premeščenih iz notranjosti Nemčije proti Severnemu morju.

S tujo propagando

se morajo v sedanjih razmerah boriti menda prav vse države.

Na Madžarskem je bil vodja narodnih socialistov, baron Kemeny, zaradi nacionalno-socialistične propagande obsojen na sedem mesecev zapora.

V Švici so oblasti aretirale 10 oseb, ki so delovale na to, da bi prišel na krmilo režim v

duhu narodnega socializma. Vlada je proti tej propagandi nastopila z odločnimi ukrepi.

Nizozemsko razburja te dni prov nečedna afera. Neki ljudje so tihotapili holandske uniforme v Nemčijo. V afero je zapletenih precej oficirjev in je bilo kmalu po odkritju aretiranih že 50 častnikov. Policija je tudi zaplenila že 5000 uniform, ki so jih hoteli iztuhotapiti v Nemčijo.

Med Ameriko in Nemčijo

je za nedoločen čas ukinjen poštni promet. Amerika je v svojem sporočilu navedla kot vzrok za to ukinitve, da je morska plovba sedaj preveč neredna in premalo varna, poleg tega pa je ameriškim ladjam še prepovedana plovba na morju v območju vojujočih se držav.

V vojni na zapadu

tudi ta teden ni omembe vrednih novic. Obojestranska poročila so kratka in skopa ter v raznih inačicah pripovedujejo, da se ni zgodilo nič novega.

Toliko bolj je razgibano pomorsko vojskovanje. Podoba je, da pomenijo glavno moč Nemčije na morju njene podmornice. Teh ima namreč Nemčija (po angleških poročilih) 65, medtem ko jih ima Anglija le 57. Zato se na morju tudi vrši najbolj srdita borba med angleškimi bojnimi (deloma tudi oboroženimi trgovskimi ladjami) in nemškimi podmornicami.

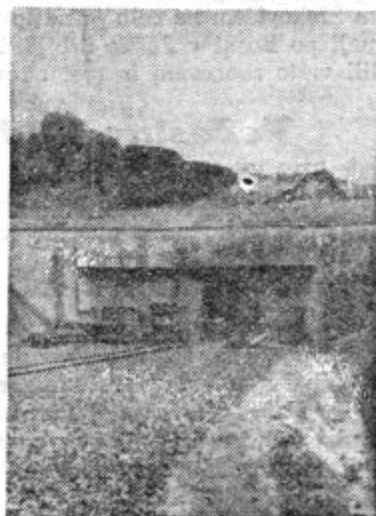
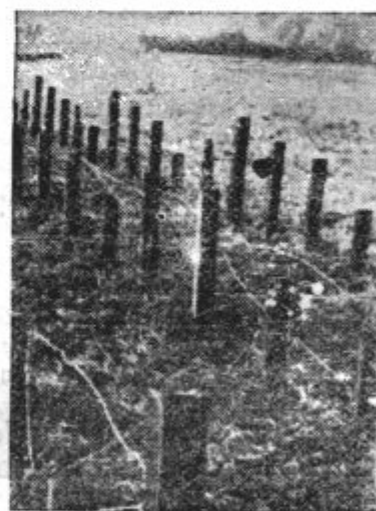
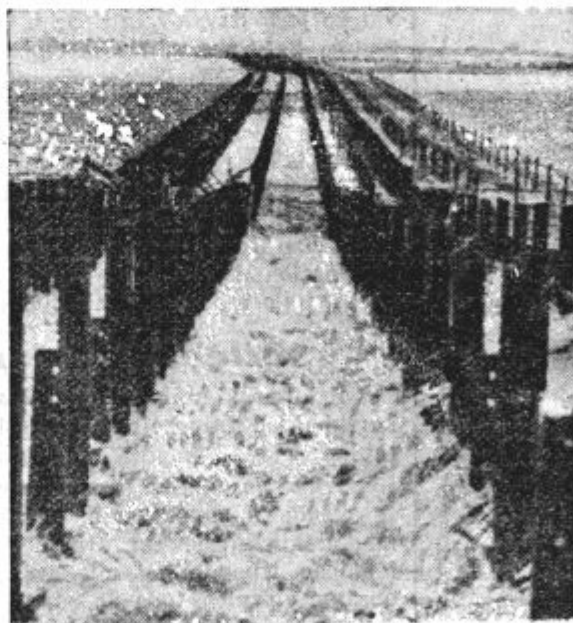
Pred kratkim so angleške ladje potopile zopet tri nemške podmornice: eno blizu španske obale, dve pa v Severnem morju.

Po angleških poročilih so angleške kontrolne postaje za vojno tihotapstvo od početka vojne do 15. novembra zaplenile skoraj 427 tisoč ton raznega blaga, namenjenega v Nemčijo.

Enako vneto plenijo nemške bojne ladje

VELIKA
BLAZNIKOVA
PRATIKA
le izšla
1940

Levo: Nizozemska in Belgija. — Zgoraj v sredi: Zavarevana belgijska meja z močnimi nezlomljivimi traversami. — Zgoraj desno: Zavarevana francoska meja s traversami in bodečo živo. — Spodaj v sredi: Maginot, ustvaritelj

francoskih utrdbe, ki so po njem dobile ime. — Desno: Vhod v »Maginotovo utrdbo«, o kateri se toliko govori in piše v sedanji vojni in ki je napravila Francijo s te strani nepremagljivo. Razteza se od Švice do morja.

blago, namenjeno v Anglijo, kjer koli se jim to posreči.

Po vsem tem vidimo, da je sedanja angleško-francosko-nemška vojna v prvi vrsti — gospodarska vojna, ki pa ima seveda velikanske — pretežno slabe — posledice tudi za nevtralne države.

Kitajska politika

Predsednik kitajske republike maršal Čang-kajšek je nedavno postavil naslednjo politiko Kitajske za bodoče:

Nadaljevanje odpora proti napadalcem. Spoštovanje mednarodnih pogodb in obveznosti, zlasti pakta devetih sil glede Daljnega vzhoda. Odklonitev pristopa kakršnemu koli protikomunističnemu bloku. Popolna neodvisnost v kitajskih diplomatskih akcijah.

Maršal Čang-kajšek je globoko prepričan v končno zmago Kitajske.

Trda pest na Češkem

Medtem ko smo pri nas še tako srečni, da si razni stremuhi in stremušiči za kratek čas in svojo zabavo ustanavljajo stranke in »gibanja«, preživljajo na Češkem resne čase.

Zaradi demonstracij čeških nacionalistov je bilo v Pragi in okolici, v Kladnu, Berounu in Vrbovicih proglašeno obsedno stanje. Vse češke visoke šole so za tri leta zaprte.

Po nemškem poročilu je bilo doslej po obsodbi vojnih sodišč ustreljenih 12 Čehov, večina mladih visokošolcev.

Demonstracije so se začele 28. oktobra, na državni praznik bivše republike, in so se ponovile 15. novembra. Prišlo je do spopadov med Čehi in Nemci, zaradi česar je vlada protektorata sedaj izdala te stroge odredbe.

V izgrelih je bilo po nemškem uradnem poročilu nekaj Nemcev ubitih, zato pa je bilo potem nekaj Čehov obsojenih na smrt in tudi takoj ustreljenih. Med ustreljenimi sta tudi dva češka policijska uradnika.

Kakor poročajo, se kljub temu spopadi nadaljujejo. Protektor baron Neurath je zato na vseh javnih mestih ukazal nalepiti lepake, v katerih svari prebivalstvo protektorata pred nemiri.

V letaku pravi, da se je nemška vlada varala v pričakovanju, da se ji posreči med češkim in nemškim narodom doseči znosno sožitje. Zato se je odločila uveljaviti tudi na ozemlju češko-moravskega protektorata zakon o veleizdaji, ki velja v Nemčiji. Po tem zakonu se kaznuje s smrtjo, kdor se izneveri svojemu narodu.

Na koncu razglas poudarja, da se vlada ne bo ustrašila nobenih ukrepov in bo s trdo pestjo

izobčila vse tiste, ki z nepremišljenimi koraki povzročajo samo škodo češkemu narodu.

V nadaljnih nemških poročilih naglašajo, da so bili vsi ti ukrepi z ozirom na vojno stanje, v katerem se sedaj nahaja Nemčija, brezpogojno potrebni. Vlada protektorata je bila z državnim protektorjem sporazumna v vseh ukrepih. V mirnem času bi nemške oblasti proti takim dogodkom nastopile z velikodušno blagostjo, v sedanjih okoliščinah pa ni bilo drugega izhoda kakor ta, da se vsak poskus upora kaznuje s smrtjo.

V Pragi in prej omenjenih krajih so Nemci tudi močno ojačili vojaške posadke. Predsednik vlade dr. Hacha je v govoru po radiu pozval narod, naj ohrani mir in red. Čehi so vključeni v življenjski prostor velike nemške države in morajo s tem računati.

Po angleških poročilih so Nemci aretirali v Pragi in drugih čeških mestih nad 50.000 Čehov. Veliko število so jih poslali v koncentracijska taborišča. Vse telefonske zveze s protektoratom so ukinjene. Sin pokojnega prezidenta Masaryka, bivši poslanik v Parizu, zatrjuje, da je predsednik vlade dr. Hacha aretiran in je govoril po radiu pod pritiskom. V tujini so Čehi po teh dogodkih priredili žalna zborovanja in po čeških hišah so visele zastave na pol droga.

Bivši prezident dr. Beneš je dal novinarjem izjavo, da ustrelitev 9 visokošolcev dokazuje, da je nastal na Češkoslovaškem enak položaj, kakor je bil med vojno v Belgiji.

Zrtve pomorske mine

Nizozemski parnik »Simon Bolivar« je v soboto ob vzhodni angleški obali naletel na mino,

ki je prosto plavala po vodi. Ze ta mina je parnik napol razdejala. Četrta ure kasneje pa je poškodovani parnik naletel na drugo mino, ki ga je tako uničila, da se je nekaj minut kasneje potopil.

Na parniku je bilo 400 ljudi, rešili pa so jih le 260, medtem ko je 140 ljudi utonilo. Med žrtvami je mnogo žensk in otrok.

Angleški vladni krogi zatrjujejo, da so nesrečo povzročile nemške mine.

Med rešenimi je 50 oseb nevarno, okrog 100 pa lažje ranjenih.

Na Nizozemskem je nesreča povzročila silno razburjenje.

Uro po tej nesreči sta v bližini postali žrtvi min dve manjši ladji, vendar so rešili skoraj vse posadke, le dva ali trije mornarji so utonili.

V bližini danske obale se je v soboto ponoči potopil neki letonski parnik, ki je prav tako naletel na mine.

V Londonu pravijo, da so vse te nesreče posledica novega načina nemškega vojskovanja. Na vso pomorsko plovno progo od zapadne Belgije do vzhodne Anglije so baje Nemci položili mine prav na mesta, kjer v eni in drugi smeri plovejo ladje.

V bližini Rotterdama se je potopila litovska tovorna ladja »Kaunas«, pri čemer je utonilo 21 članov posadke, a 4 so bili ranjeni.

Ob angleški obali je zadela ob mino tudi jugoslovanska ladja »Carica Milica« (6400 ton). Posadka je rešena, ladja se je potopila.

Med žrtvami z ladje »Simon Bolivar« je bilo okrog 70 žensk in otrok, med temi celo 4 dojenčki.

Mladina na vasi

Pet let dela ptujskega okrožja KFD

Lepi uspehi kmetske mladine za kulturni dvig vasi!

V Ormožu so v Skorčičevi dvorani preteklo nedeljo zborovali delegatje Društva kmetskih fantov in deklet iz celega ptujskega okraja: vršil se je V. redni občni zbor Okrožja kmetskih fantov in deklet, katerega je vodil predsednik tovariš Joško Tomažič iz Vitanja, ki je uvodoma pozdravil vse navzoče številne delegate, predvsem pa zastopnika Zveze, njenega predsednika tov. Ivana Kronovška in načelnice Ženskega odseka tov. Pavlo Potočnikovo ter podal poročilo o delu v preteklem letu. Dalje je v svojem govoru predložil petletno delovanje Okrožja in lepe

uspehe, ki so bili doseženi vključno raznim zaprekam, ki so ovirale delo.

Za tem je tajnik tov. Plepelec izčrpno poročal o delu Okrožja in številčno prikazal razvoj in razmah organizacije. Sledila so poročila ostalih funkcionarjev. Iz njih je bilo razvidno, da je Okrožje bilo nujno potrebno, saj je od svoje ustanovitve pred 5 leti zoralo mnogo in to pošteno trde ledine: poleg številnih sej, sestankov in zborovanj se je vršilo 9 tečajev, 3 velike manifestacijske prireditve (»Taboric«), kolesarske dirke, 7 družabnih izletov in ekskurzij. Na vse

Levo: Finski vojaki kopljejo strelske jarke ob ruski meji. — V sredi: Finski zunanji minister Erkkö, ki je dajal zelo yazne izjave za časa rusko-finskih pogajanj. — Desno: Predsednik Finske Kallio v krogu svoje družine.

prireditve društev (občne zборе, tekme itd.) je okrožje pošiljalo svoje delegate. Poleg tega je bilo v stalnih stikih s sosednjimi tov. društvi in okrožji, kakor tudi domačimi sorodnimi društvi, zlasti z gospodarskimi ustanovami in s centralo ZKFD v Ljubljani. Pri delu v organizaciji se je usposobilo in izvežbalo lepo število kmetijskih fantov in deklet, kateri danes zavzemajo vidna mesta v gospodarskih, združnih, kulturnih in humanitarnih društvih po naših vaseh.

Po poročilih je pozdravil zborovalce predsednik Zveze tov. Ivan Kronovšek, ki je v jedrnatem govoru razpravljal o ciljih organizirane kmetijske mladine, posebno na prilike v danih razmerah. Čestital je Okrožju na doseženih uspehih, ki so dokaz, da smo na pravi poti in pozival vse k vztrajnosti po začetni poti, ki more priti kmetu in delavcu lepše življenje.

Pri volitvah z vzklikom je z malimi spopolnitvami bil izvoljen dosednji odbor: predsednik Joško Tomažič iz Vitanja, I. podpredsednik Franc Holc od Sv. Lovrenca, II. podpredsednik Joško Zelenik od Sv. Urbana, tajnik Mirko Plepelec iz Središča, blagajnik Ivo Šavora iz Središča, načelnica ženskega odseka Mimika Novakova iz Vodranec. V odbor pa: Jurij Cestnik, Lojze Neubauer itd. iz vsakega društva. Nadzornika: Ivo Škorjanec iz Središča in Franjo Mlinarič od Sv. Bollenka. Članarina je ostala ista. Določili so se poverjeniki za »Grudo« in obravnavni delovni načrt.

Zelimo, da bi bilo delo mladine tudi v bodoče vztrajno in rodilo uspehe v dobrobit naše vasi.

*

Vaneča

V nedeljo, dne 19. novembra 1939 se je vršil pri nas ustanovni občni zbor Društva kmetijskih fantov in deklet, ki je postavil nove temelje za izobrazbo naše kmetijske mladine. Že nekaj mesecev smo nestrpnost pričakovali ta dan, ki se nam je sedaj uresničil, da bomo že skozi zemeljske mesece lahko nemoteno delovali. Prihodnjič bomo podrobno poročali o našem delu in izvolitvi novega odbora.

Skaručna

Društvo kmetijskih fantov in deklet na Skaručni je v nedeljo, dne 19. novembra 1939 igralo z velikim uspehom »Tlačanec«. V letošnjem letu je to bila prva prireditev v zimski sezoni, ki je našemu kraju prinesla lepo igro in poučno snov iz preteklosti, da takšni ne smemo biti v bodočnosti. Vsi igralci so rešili svoje vloge zadovoljivo, kar je spričo mnogih novincev

z vzgojnega stališča igro toliko bolj povrednotilo.

Vrhnika

Pred nekaj dnevi je naše Društvo kmetijskih fantov in deklet imelo sejo, na kateri smo razpravljali o tekočih vprašanjih in zadevah, ki se tičejo našega zimskega dela. Pretresali smo tudi bodoči minimalni načrt in smo s sklepom, kar se tega tiče, počakati izid Zvezinega občnega zbora.

Sv. Jurij ob Ščavnici

Naš tamburaški zbor je zopet pričel z vajami pod vodstvom tovariša Toneta Markoviča. V lanskem letu smo skozi zimo predelali nekaj čez 50 komadov, letos pa bomo skušali delo podvojiti. Tudi v ostalih točkah prosvete bo naše Društvo kmetijskih fantov in deklet izkoristilo zimski čas in delalo v vseh panogah prosvete v novem domu »Matije Gubca«.

*

Zveza kmetijskih fantov in deklet v Ljubljani

sklicuje

XV. REDNI OBČNI ZBOR,

ki se vrši

v nedeljo, dne 26. novembra 1939 ob 10. uri dopoldne v spodnji dvorani hotela Miklič, Masarykova cesta (nasproti glavnega kolodvora) v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Otvoritev. 2. Čitanje in odobritev zapisnika XIV. rednega občnega zbora. 3. Poročilo Zvezinih funkcionarjev in načelnikov odsekov. 4. Poročila predsednikov Okrožij. 5. Poročilo revizorjev. 6. Delovni načrt za bodoče leto. 7. Določitev članarine. 8. Volitev novega odbora. 9. Predlogi. 10. Slučajnosti.

Na občnem zboru zastopajo včlanjena društva od njih izvoljeni delegati(inje), in sicer na vsakih 20 rednih članov en delegat(inja), od 21 do 40 članov 2 delegata(inji) od 41—60 članov 3 delegati(inje) itd. Vsako društvo je obvezno plačati Zvezi letno članarino po din 2— od posameznega člana(ice) in druge določene prispevke — (točka 7 b in 10 c Zvezinih pravil.)

Predlogi društev za občni zbor Zveze morajo biti predani odboru 8 dni pred občnim zborom.

Društvo, ki ne izvrši do Zveze svojih obveznosti, nima na občnem zboru glasovalne pravice, točka 8 b.

V Ljubljani, dne 6. novembra 1939.

Ivan Nemeš l. r.,
t. č. tajnik II.

Ivan Kronovšek l. r.,
t. č. predsednik

Iz naših krajev

Opozorilo našim naročnikom!

Vse naše cenjene naročnike, ki dolgujejo na naročnini za nazaj še kak znesek, opozarjamo tem potom ponovno ter prosimo, da vsak, ki je prizadet, vsaj do konca tega meseca svoj zaostanek poravnal.

Vsakomur, ki bo ta naš opomin prezrl, bomo neljubo primorani ustaviti nadaljnje pošiljanje Kmetijskega lista. — Upoštevajte, da brez denarja ni muzike!

*

Članom, prijateljem in čitateljem publikacij Vodnikove družbe

Ne boste se dolgočasili ob pustih, deževnih jesenskih in zimskih nedeljskih popoldnevih in prostih urah. Vodnikova družba vam je preskrbela imenitno sredstvo za preganjanje puščobe. Za 20 dinarjev vam bo poklonila koncem meseca novembra četvero koristnih, pa tudi zabavnih knjig. Med njimi je tudi malomeščanska kriminalna povest »Neznani storilec« od mlade pisateljice Ljube Prennerjeve. Smejali se boste, morda tudi jokali, nazadnje pa presenečeno vzdihnili ter vsakomur potrdili, da ste dobili za svoj denar v resnici dobro čtivo. Še je čas, da se včlanite pri svojem poverjeniku, ali pa direktno pri družbi v Ljubljani, Knafljeva ul. 5. Ne zamudite te lepe prilike!

*

× Novi finančni minister dr. Šutej je odredil, naj se sestavi seznam vseh luksuznih avtomobilov, ki so na razpolago raznim višjim uradnikom različnih ministrstev. Finančni minister je tudi odredil, da se število teh avtomobilov omeji na najpotrebnejšo mero. Ugotovilo se je, da je bilo po raznih ministrstvih nad 300 takih luksuznih avtomobilov. — Tudi v Zagrebu so vladale slične razmere. Tako je neki mestni senator, ki je imel v bližnjem mestu vilo, pošiljal vsako jutro mestni luksuzni avto v Samobor, da je za njegovega psička pripeljal pol litra mleka v Zagreb. Tudi tega je sedaj konec.

× Izvoz našega lesa v Nemčijo je naenkrat zastal, ker nemške cene ne odgovarjajo našemu trgu. Nemške cene za naš les so prenizke. Nemčija ni hotela zvišati cen. Naši izvozniki ne morejo izkoristiti dovoljenih izvoznih količin lesa in jih izvoziti v Nemčijo, ker se jim ne izplača.

× Naš premog za Italijo. V Italijo bomo izvozili iz Slovenije 20.000 vagonov premoga do meseca maja prihodnjega leta.

P O Z O R !

Kmetje!

Ako imate kaj naprodaj, ako hočete kaj kupiti ali, česa iščete, inserirajte to najprej v svojem »Kmetjskem listu«! — Cena našim oglasom je samo 1 dinar za besedo.

Razne vrste ZDRAVILNIH ZELIŠČ

kupuje po najvišjih dnevnih cenah

KMETIJSKA DRUŽBA r. z. z. o. z.
V LJUBLJANI, Novi trg št. 3

Zahtevajte informacije — pošljite vzorce in ponudbe!

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lanene tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

Medić - Zankl

tovarna olja, lakov in barv
družba z omejeno zavezo, lastnik Franjo Medić

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu
Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Male hiše so naprodaj v Kosezah, na Brdu pri Ljubljani, v Šmartnem pod Šmarno goro, v Litiji, Cerknici, Rakeku, na Malem vrhu pri Škofljici in Novem mestu. — Pojasnila daje Kmetiska posojilnica v Ljubljani.

× Nova jugoslovanska ladja. V naše vojno pristanišče je prispela pomožna vojna ladja »Beli Orao«. Ladja je bila zgrajena v ladjedelnici tržaškega San Marca.

× Železniški most čez Savo v Zagrebu je dograjen. Most je preiskusil švicarski vseučiliški profesor in strokovnjak za preiskavo materiala dr. Roš. Most je preizkušnjo dobro prestal in bo izročen v kratkem prometu. Most je eden največjih v naši državi.

× V Split je prispela italijanska ladja, ki bo naložila 1000 vagonov pšenice.

× Koruzo za saharin. Policija je v Čakovcu aretirala nekega brezposelnega delavca, ki je prodajal pakete saharina po 1 kg. V njih pa ni bil saharin, temveč koruzo. Osleparjeni ljudje niso imeli korajže sleparja ovaditi.

× Letošnji pridelek tobaka je za okrog 20% večji od lanskega. Lansko leto je država odkupila tobak povprečno po 15 din za kg. Letos bodo dobili kmetje okrog 20 din za kg.

× Ribiči iz Rogoznice v Dalmaciji so ujeli velikega morskega psa, ki je tehtal 120 kg.

× Lepo darilo. V Ljubljani je umrl upokojeni uradnik Kranjske industrijske družbe Josip Vilfan. Na smrtni postelji je volil Akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani 150.000 din.

× Na 15 let robije je bil obsojen pri ljubljanskem sodišču čevljar Ciril Bučan iz Britofa pri Kranju, ker je vrgel svojo ženo v Savo, da je utonila.

× Na ljubljanski univerzi. Volitve za odbor slušateljev pravne fakultete ljubljanske univerze so pokazale tale izid: Nacionalni študentje so dobili: prva lista 120, druga 43 glasov, katoliški študentje 145 in levičarji 53 glasov.

× Beograjski aeroklub bo tekom zime izvežbal 1000 pilotov.

× Cigani med seboj. Onstran Save blizu Št. Jakoba pri Ljubljani so imeli cigani svatbo. Pili so in plesali. Pozno ponoči so se razhajali. Trije so odšli kot zadnji. Sredi polja so se sporekli in Cene Hudorovič je prerezal z nožem Marku Hudoroviču vrat, da je izkrvavel. Cene je pobegnil, mrtvega Marka so pa v Črnučah pokopali.

Iv. Nemec:

MOLK

(Nadaljevanje)

Pred pečjo je naglo obrisala s pomivačo ostanke pepela in prahu, nasula v pomivalnico hladne vode, ker se je od zadnje peke nabralo in prisušilo testo, nato pa stopila v hlev. Pri šeki je po dolgem ležalo čedno tele, ki ga je bilo res vredno pogledati. Mica je stopila k šeki in preizkusila vime, ki je bilo na levi strani nekoliko zatečeno.

Na levi strani morava najprej pripustiti, je tudi Joža že opazil nevarnost in privzdignil teličko.

Počakaj še Joža, naj krava tudi z druge strani obliže tele. Jaz bom med tem stopila po tisto mažo, ki pomaga zoper vnetje.

Mica je odhitela v sobo in za vratmi na polici našla mazilo. Spotoma je še pogledala k Venji, ki je mirno dihala in se narahlo v snu smehljala.

Le spančjak, Venček, je zašepetala in natiho priprla vrata.

Na hišnem pragu je opazila, da so kure na sosedovem vrtu.

Zdaj morava, mati, najprej pripustiti! Če prej namaževa, telička ne bo hotela...

Idi, Joža, kure so na sosedovem, da ne bo zopet prepira. Najprej bova pripustila, saj tako se mora, da se vime nekoliko oddahne.

Čevlje

vseh vrst za jesen in zimo - od najfinejših do najmočnejših - nudi po izredno ugodnih cenah

TRIUMF

prej PRI »POLLAKU«
sedaj Miklošičeva c. 12

× Riž. Za oktober in november je bilo danih na razpolago za izvoz iz Italije 420 vagonov neoluščenega riža in 84 oluščenega. Naše luščilnice bodo začele kmalu delati.

× Nemci in hrvatski sabor. Vodja Nemcev, ki prebivajo na ozemlju banovine Hrvatske, dr. Altgayer, je bil nedavno v Zagrebu, kjer je zaprosil za sprejem pri dr. Vl. Mačku in pri banu dr. Šubašiču. Dr. Altgayer zahteva, da pride v hrvatski sabor tudi en predstavnik Nemcev, ki bi naj kandidiral na listi HSS.

× Italijanski kapital je udeležen pri industriji v Jugoslaviji s 590 milijonov dinarjev. V zadnjem času se ta svota hitro povečuje.

× Zastopniki usnjarske industrije so zahtevali prepoved izvoza surovih kož. Podražitev usnja utemeljuje usnjarska industrija s podražitvijo vseh kemikalij, ki so potrebne za strojenje.

× Dr. Milan Stojadinović je odprl v Beogradu svojo politično pisarno, kakor pišejo beograjski listi. Miša Trifunović, prvak staroradikalov, je izjavil, da ni res, kar nekateri trdijo, da bi bil dr. Stojadinović sprejet nazaj v radikalno stranko.

× Finančni minister dr. Juraj Sutej pripravlja splošno spremembo davčnega sistema v naši državi. Te dni so se mudili pri finančnem ministru v Beogradu direktorji vseh finančnih direktorijev v Jugoslaviji zaradi preureditve davčnega sistema.

× Za zgraditev izseljeniškega doma v Ljubljani je odobril minster za socialno politiko posojilo 2 milijona dinarjev.

Joža je zbežal čez dvorišče in skočil čez plot, ki sicer ni več zadrževal kokošje družine, ker so na raznih straneh late že strohnele, nekaj pa so jih tudi ponočnjaki polomili.

Ššš, nesreča božja! Šššš! Ali boš ali ne? Ti petelinja zalega, noče falot. Šššš! Su! Hi, he! — No vendar! Čakaj pokveka petelinja, kaj pa če te vržemo v ponev! Tale plot pa bi se tudi moral popraviti! — je mrmral Joža v sebi in se zbadljivo nasmehnil.

Kadar bosta sosed in oče dobre volje bosta prav gotovo pozabila na plot, takrat kure ne delajo škode. Kadar pa se glave strdijo, takrat pa — še list ne sme pasti na tuje.

Kurja družina se je po izgonu iz sosedovega vrta zbrala na dvorišču pred vodnjakom in z veliko vnemo srkala vodo iz kokošje skledice. Ko se je Joža čez dvorišče zopet napotil v hlev, so vse kokoši pribežale za njim, le petelin je stopal nekoliko bolj zadaj in kruljavo zapel:

Hiiitruuuc...

Glej ga, hudirja, očeta kliče! A, ne boš, ne! Tudi oče se bo obližnil ob tvojem pečenem stegnu. Ne boš. Počakajte malo, da teličko opravi! Potem dobite pšenice. Ššš! —

Joža je stopil v hlev in zaprl vrata za seboj, kure pa so druga čez drugo skakale in se rinile k vratom.

Si jih odgnal?

Sem! Petelin je hotel nagajati, pa sem mu obečal nož.

Saj bomo itak morali mladega dobiti. Pri-

× Muslimani, ki prebivajo na ozemlju banovine Hrvatske so se zglasili te dni pri g. dr. Vl. Mačku in ga prosili za pomoč pri gradnji džamije, ki jo nameravajo sezidati v Zagrebu.

× Kočevski premogokop je dobil večja naročila za državne železnice. Zaradi teh naročil se je pričelo v rudniku normalno delo. Zaposlili bodo še večje število delavcev.

× Zagrebški trgovec Pape je naselil spremenemu sleparju in mu izročil hranilno knjižico Prve hrvatske štedionice za 450.000 din, da jih dvigne zanj. Slepar se je izdajal za bivšega direktorja štedionice, ki bo dvignil trgovčev vlog, čeprav štedionica še ne izplačuje. Sleparja policija še ni izsledila.

× Zagrebška občina je najela pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev 30 milijonov dinarjev. Posojilo bo občina vrnila v 15 letih. S tem denarjem bo Zagreb razširil vodovod in kanalizacijo, bolnišnico in druge mestne naprave.

× Ukradene dragocenosti. Trgovskemu zastopniku Slavku Rusu je v Mariboru ukradel neznan tat kovčeg, v katerem je imel srebrnih in zlatih ur ter drugih dragocenosti za 100.000 dinarjev.

× Državni dohodki padajo. V prvih šestih mesecih tekočega proračunskega leta so znašali dohodki 5.987 milijonov din in so bili za 485 milijonov din manjši, kakor pa so bili v proračunu predvideni.

× Odkrita tatvina. Mariborska policija je odkrila tatu, ki je ukradel kovčeg s 600 urami v vrednosti 100.000 dinarjev. Kovčeg je ukradel brezposelni delavec Ivan Maček in ga takoj prodal za din 400 nekemu hlapcu. Policija je večji del ukradenih ur dobila nazaj, nekaj čez 200 pa jih še išče.

× Poseben prispevek za invalidski fond. Ministrski svet je izdal uredbo, po kateri se bo v bodoče pobiral 1% prispevek za narodni invalidski fond od vseh izplačil pri vojnem ministru za dobave, izvršena dela, nakupe in druge posle. Ta prispevek pa ne sme biti posebej izkazan v računu.

× V ljubljanski bolnici je umrl pisatelj Ivan Vuk, ki se je zadnja leta mnogo udeleževal v invalidskem združenju.

× Hrvati so romali v Rim. Pod vodstvom 8 škofov je romalo te dni v Rim 250 hrvatskih katolikov. Papeža so prosili, da naj imenuje za svetnika hrvatskega mučenika Nikolo Tavelića.

vzdigni teličko, Joža, zdaj je že precej suha. Od zadaj jo privzdigni.

Tako! Glej jo, kar sama gre.

Tale bo pa za pleme, mati.

Ne vem, kaj bo rekel oče! Zdi se mi, da namerava lisko prodati.

Vidiš jo, že vleče!

Prav čedna telička, škoda bi je bilo za mesarja. Naj le vleče, morda bo potem kravi odleglo.

Revica si šekal!

Takšne krave kot je šeka, še ni bilo v našem hlevu; tudi teleta je imela vedno lepa.

Bog se nas usmili, je vzdihnila Mica in pritisnila teličko za glavo, ker je preveč suvala v vime.

Čez prag je stopil v hlev Hitrec in hotel nekaj povedati, pa mu je beseda zastala v grlu, ko je zapazil Mico. S silno resnim obrazom je stopil k lestvi, ki je vodila na hlevsko podstrešje in se povzpela do tretjega klina. Pri četrtem klinu je nenadoma zdrsnil na tla in se tako prestrašil, da niti do sape ni mogel prvi tre-nutek. Bilo ga je sram pred sinom in ženo, v notranjosti pa je drhtel od jeze, ker se mu nesreča vedno pripeti ob prisotnosti Mice. Mehanično je zopet prijel za klin lestve in previdno izginil na podstrešje, kjer je ohladil jezo in sram.

(Dalje prihodnjik.)

Iz tujine

■ **Predsednik Irske de Valera** se je obdal z močno policijsko stražo, da bi onemogočil pretanje irskih nacionalistov, ki groze predsedniku s smrtjo, ako bi kdo aretiranih irskih nacionalistov umrl.

■ **Mussolini** je odredil, da se mora italijanska vojska povečati za 24.000 mož. Od tega mora biti 18.000 specialistov.

■ **Litvinov**, bivši sovjetski zunanji minister je bil postavljen za šefa informacijskega urada pri centralnem odboru komunistične stranke.

■ **Na egiptovskega kralja Faruka** je nek slaboumnež izvršil atentat. Med vožnjo je vrgel v kraljev avto napolnjeno steklenico. Nesreče ni bilo nobene.

■ **Nemške policijske oblasti** nadaljujejo preiskavo o Münchenskem atentatu. Dosedanji rezultati še niso dali nobenega pravega uspeha. Iz ostankov peklenjskega stroja sklepajo, da izvir material iz nekih nemških tovarn. Sum je padel na nekega delavca, ki je bil dalj časa zaposlen v dvorani meščanske pivnice. O tem delavcu pa ni nobenega sledu. Oblasti so aretirale mnogo ljudi.

■ **Velika nemška potniška ladja Bremen**, ki se je zatekla v rusko luko Murmansk, je bila izročena Rusiji in bo odsedaj plula pod rusko zastavo.

■ **Predsednik poljske republike** je s posebnim ukazom odstavil glavnega poveljnika poljske armade Rydz Smiglyja, ki prebiva v Romuniji interniran. Na njegovo mesto pa je bil imenovan general Sikorski.

■ **Ustreljen** je bil na Poljskem župan občine Bidgoš Leon Bartoševski, ker so ga nemške oblasti obtožile, da je bil kriv umora nekaterih Nemcev pred prihodom nemške armade.

■ **Angleži so potopili** dva velika nemška trgovska parnika.

■ **Nemška mala križarka**, ki križari po Atlantskem oceanu, je potopila že več ladij, ki prevažajo blago iz Amerike v Evropo. Koncem preteklega tedna je križarka potopila neko ladjo ob afriški obali.

■ **Madžarska vlada** je pričela z vso naglico utrjevati svojo mejo proti Sovjetski Rusiji v Karpatih.

■ **Z novim nevtralnostnim zakonom**, ki dovoljuje izvoz orožja iz Združenih držav Severne Amerike, toda le pod pogojem, da kupec orožja takoj plača in odpelje na svojih ladjah, si pomagajo ameriška parobrodarska društva na ta način, da prepisujejo svoje ladje v spiske drugih držav.

■ **Italijanska družba** za nakup žita je sklenila z Romunijo pogodbo o nakupu enega milijona ton žitaric.

■ **Italija** je ustanovila lansko leto 9 novih predilnic za svilo. Druge tvornice so pa povečale svoje obrate ter vložile v to 114 milijonov lir.

■ **Romunska vlada** podpira gojitev bombaža. Pridelovalce bombaža je osvobodila za pet let vseh davčin.

■ **Prvi slovaški poslanik** na našem dvoru Ivan Miler je izročil poverilne listine Nj. Vis. knezu namestniku.

■ **Italijani** so v letu 1938. uvozili okrog 40 tisoč glav goveje živine, 5500 svinj in okrog 300 tisoč stotov konzerviranega mesa.

■ **Predsednik poljske vlade general Sikorski** in poljski zunanji minister Zaleski sta bila sprejeta od angleškega kralja. Njima na čast je priredil angleški kralj po avdienci zakusko.

■ **Italijanske zgube v Španiji** znašajo 4000 mrtvih in 15.000 ranjenih onih Italijanov, ki so se borili na strani generala Franca. Po teh izgubah sodeč ni bila italijanska vojska prav preveč angažirana v prvih linijah.

■ **Ne izplača se jim streljati ptiče**. Italijani so znani, da radi jedo vseh vrst ptičev. Tudi lastvice in razne ptice pevke imajo radi. Sedaj pa piše italijanski lovski list, da se jim ne izplača več streljati drobne ptice, ker imajo premalo mesa in ker so naboji predragi. Za patrone morajo upoštevati svinec, baker itd., kar je naboje zelo podražilo. Ptice pa dajo komaj nekaj dkg mesa.

■ **Poljsko industrijsko mesto Lodz** je bilo te dni priključeno s celim okrajem Nemčiji. To mesto torej ne bo pripadalo bodoči poljski državi, ki jo namerava ustanoviti Nemčija, čeprav je vse prebivalstvo poljske narodnosti.

■ **Anglija** je prepovedala izvažati kositer, ki je zelo redka, a važna kovina za vojne svrhe.

■ **V severozapadni Indiji** se širi vstaja domaćega prebivalstva proti angleškim oblastem. Domneva se, da je vstaja organizirana od zunaj.

■ **Japonske čete** so zavzele poslednjo svobodno kitajsko luko Pakhoj.

■ **Strašna železniška nesreča** se je pripetila v Nemčiji. Dva polno zasedena potniška vlaka sta trčila skupaj. Pod razbitimi vagoni je ostalo 43 mrtvih in 60 ranjenih potnikov.

■ **Milan Polžar** iz Vrtoč pri Gorici je našel v gozdu staro granato, ki jo je poskušal razdreti. Granata je pri tem eksplodirala in fanta smrtno nevarno ranila.

Sv. Bolfenk pri Središču

Podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva ima svoj 2. redni občni zbor v nedeljo dne 10. decembra 1939 po rani maši (ob 8. uri) v šoli. Obenem se vrši zanimivo in poučno sadjarsko predavanje. Sadjarji naše okolice se vabijo, da se občnega zbora in predavanja čim številneje udeležijo!

Sejmi

- 27. novembra: v Središču.
- 28. novembra: v Ormožu, Mariboru, Dol. Lendavi, Prosenjakovcih.
- 29. novembra: na Rakeku, v Celju, Ptuj, Trbovljah.
- 30. novembra: Gor. Planini na Kalu, v Kočevju, Turjaku, Vačah, Celju, Vržeju, Turnišču, Gor. Lendavi, Kotoribi.
- 1. decembra: v Mariboru, Trbovljah.
- 2. decembra: v Zagorju/Savi, Brežicah, Celju, Trbovljah, Koračicah, Križevcih, okr. Murski Soboti, Gradacu.

„KmetSKI list“ izhaja vsako sredo. Naročnina znasa letno 30 din, polletno 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inserati po tarifi. Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani, Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

KmetSKI hranilni in posojilni dom

V LJUBLJANI

reg. zadr. z neom. zav.

Tavčarjeva ulica št. 1

Telefon št. 28-47 * Brzjavlj „KmetSKI dom“
Račun poštne hranilnice št. 14.257
Račun pri Narodni banki

Nove vloge
vsak čas razpoložljive obrestuje po

4% do 5%

Za vse vloge nudi popolno varnost * Otvarja tekoče račune * Eskontuje menice * Daje kratkoročna posojila
Izvršuje vse ostale denarne posle

ZAUPAJTE DENAR DOMAČEMU ZAVODU!

EKONOM

I. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7
(v lastni hiši) Telefon interurban 25-06

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, riž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud, superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žilindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilekega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne »Ilovac«, Karlovac, za vse vrste zidne in strešne opeke.

TISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

ISKARNA MERKUR

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23
TELEFON ŠTEV. 25-52